

ما شينا
شهر بوقت غرت
ما شينا: هارند ماموريان: انور

TACHINK
JOURNAL ARMÉNIEN
QUOTIDIEN POLITIQUE & LITTÉRAIRE
Imprimerie Mamourian
SMYRNE

Ի Օ Փ Ա Ր Ա

ԴԱՇԻՆԲ

Օ Ր Ա Թ Ե Ր Թ

ԳԸՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

	ՏՐԳ.	ՎԵՑ.	ԻՌ.
ԲԱՇԻՆԲ	80	402	20
ՊՕԼԻՍ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ	80	40	22
ԱՐՏԱՍԱՀԱՄԱՆ	25	13	30

Նամակներ պէտք է ուղղել իմրագր. գրասենյակի
Հ. ՄԱՄՈՐԻԱՆ ԵՒ Ն. ԻԶՄԻՐ

Journal Arménien «TACHINK»
Rédacteur - Directeur
H. R. MAMOURIAN - SMYRNE

Ի Օ Փ Ա Ր Ա

ՄԵՐ ԵՐԿԻՐԸ ԿՐԱԿՆԵՐՈՒ ՄԷՁ

Մինչ այս օրեր կը կարծուէր թէ մեր երկրին մէջ ծայրին վրայ բողոքաբանութիւն տալական կրակները գոնէ պիտի դադրէին մէկ օրէն միւսը անհամբեր սպասուած և կնքուել կարծուած հաշտութեան մը պայմաններով, ահա այդ յայտն ալ կ'երթայ մեր ձեռքէն՝ վերջին վայրկեանին վերապահուած պահովէք անշարժութեամբ մը:

Երկու ամիս է ի վեր գրեթէ մարտի 1-ին տալական հրապարակը նորէն կ'առկայի մի վայր կըստպատճառ ժայթքելու առիթ բուռն թափով:

Վաղը երկու ամիսը պատերազմ միտքսն յիշել կը հարկադրուինք ուրեմն:

Գլխաւ պատուար կուսենայ մայրը դիտելով թուրքիոյ ոտքերուն չուրջը բազումը այն դահաւիճը, որուն չուրջը խօսքաւոր պար բռնել կուտան այս երկրին ժողովուրդներուն:

Հրապարակներու վրայ է որ կը քաշուին, Հրապարակ Պաշտաններու վրայ, հրապարակ՝ Եգիպտական մէջ:

Մեր երկրին չորս կողմէն կրակը կ'առնէ ամենէն առիթ հիմա:

Պատերազմ իտալիոյ դէմ, պատերազմ Պաշտաններու դէմ:

Այդպէս փափաքեցան որ ըլլայ Այդպէս փափաքեցանք և մենք ալ որ ըլլայ:

Իտալական միջկատակը, տարիէ մը ի վեր տեղը տուած մը վերջ, երկու ամիս ի վեր կը խաղցուէր դիտադիտական սեղաններու վրայ քաղաքականութեամբ: Հազար խաղին վերջնակէտին հասած, երկէն նորէն կ'անդադրուէին հասած, երկէն նորէն կ'անդադրուէին համաձայնութիւն կարծուածներն, դիտադիտական վերջին ճարտար խաղերն են եղեր: Վաղը ուրեմն իտալիա պիտի հարկադրուի Եգիպտական մէջ բանալ իր խաղին վերջին արիւնտ փառագործը:

Այս անգամ պատերազմէն չի թօթալ քնքիւք ուրեմն վերջնապէս մեր օճիկը, եւ չենք հասկնար թէ ինչպէս գլուխ պիտի ելլենք մեր այդ ծովահէն բարեկամներուն հետ առիթ երկարաձգուող պատերազմներու սկսելով, մինչ արդէն նոր պատերազմի մը միջանաձայնութիւն մէջ ենք Պաշտաններու հետ:

Պաշտաններու հետ ալ երկէն, բոտ երկուքին, վերջնապէս կը խզուէր պիտե թեանց կողմէ ձեռք առնուած խաղաղութեան կապը, վերջին վարագործը, արեւան առիթներով իր, այսօրէն վաղը կը բացուի, առիթ անհաւոր, առիթ խորհրդաւոր յայտնութիւններով:

Ուսմ. հայրենիքը ուրեմն վաղուրէն սկսած կը մտէ երկու անտանելի և շարեւեղեցիկ կրակներու մէջ:

Պիտի կրնայ տոկոս այս երկրորդ այդ երկու կրակներուն դէմ:

Գոնէ մէկէն կարելի չէր խոստովել, եւ կու վայրկեան մը, ուր կարծուեցաւ թէ պիտե թեանց միջամտութեամբ կարելի պիտի կացուցուէր դեռ հասկացողութեան մը գալ և պատուաւոր հաշտութիւն մը կնքել Պաշտաններու հետ, դեռ անոր կը բարկը չսկսած: Պետութիւնները իրենց հրահրուող կորովը սպառնցին և բարոյական անհամարձեք իրենց բոլոր հմայքը կործանելու անկեղծօրէն իտալիա դնելով խաղաղութեան գործին իրենց օժանդակութիւնը:

Շարաթ մը սպառուեցաւ Գարատաղի պատերազմ յայտարարելէն ի վեր: Սահմաններու վրայ բաւական լուրջ ընդհան-

րութեան տեղի ունեցան, թէ և այդ ընդհանրութեանը պատերազմի երկուքին անտեղի առիթ դեռ հրատապան կոխներու ձեռնառն: Եւ թէ Գարատաղ բոտ երկուքին անտեղի թողուեցաւ, բայց չէինք յուսար որ Պաշտանի իր ընկերները զայն լքէին:

Երկէն պայքանեան պիտե թեանց հաւատարմութեան վերջնապէս ալ տրուեցաւ 24 ժամուան պայմանով մը և երբ արդէն այս տղերքը կը գրուին, այդ ժամանակ լեցուած են բաժակը յորդուելու համար:

Բարեկամութեան համար եղած առաջարկներն առիթի եւրոպական բարեկամ պետութեանց կողմէ տրուած լուրջ և հաւատարմութեանը ալ երկէն մի և նոյն ժամանակ կը մերժուէին խոսելով: Ու ամէն կողմ խոսուած ըլլալ կը կարծուի հիմա:

Սրբին մեր առջև կը դրուի պատերազմին սարսափը:

Այսօր ժամանեան ժամուրդ վերջին օրերու մէջ պատերազմի փութն էր որ վեց, և ամբողջ օրականներն դիտադիտական հայրենասիրութիւնն էր որ հառախտներ հարկեցին և ոտքի կանգնեցողին վերջին շարժումն են ընթացքին: Ու հիմա մեր փափաքին կը համարենք:

Երկէն կը մնայ տեսնել թէ այդ ապերաստան խաղաղութեանը միջոցով որ կը հասնէ այս երկրորդ, երբ կարելի էր դեռ պատերազմէն նախընտրել բարենորոգումներու առիթ գործնական պարտականութեան մը կիրարկումը:

Հիմա պատերազմի կրակները սկսած վաղուրէն:

Ու եթէ Պաշտանեան պատիկ պետութիւններ տղայի նման ձեռք առնին դիտադիտական լուցկիի տուփերը՝ բռնկեցնելու համար իրենք զիրենք և իրենց տունները, նոյնը ըրինք նաեւ մենք ալ նոյնպիսի խաղաղութեան և նոյնպիսի տղայամտօրէն:

Ինչ էր որ կը պահանջուէր մենք:

Երկուքի պահանջուեցաւ բարենորոգումներ ներմուծել մեր սեպական երկրին մէջ: Ինչ կար այս երկրին համար առիթ դիտարկելու քան բարենորոգմանց կիրարկումը փութեցնել, թող լուսն մեզի թէ, եթէ բարենորոգմանց հակառակորդներ կան, հապա ինչ բանի բարեկամ կուզեն: Ինչ անհաւոր Բ. Դրան առջև իրենց ամենի և անգուսպ կարծեքքը անկած թափապատառ սա պարեհարոյր աղաղակները կը ժողուն, կառավարութեան ակաւնքներուն իսկ տակ, հնչեցնել, «Անկցին բարենորոգումները, կեցցէ՛ պատերազմը»:

Այս աղաղակներու մէջէն բարձրագոյն անկեղծ հեռաւոր ձայները չէք լսել արդարեւ:

Այս երկրին դահլիճները ո՛ր կը մղուին իրենց դիտադիտականութիւններով, գէպի վայրենութիւն, երբ գրեթէ կը հրապարակեն գէպի քաղաքաբնութիւն, երբ այդ ձայնը թշնամական ըլլալէ առիթ բարեկամական ալ կը թուի ըլլալ մանաւանդ ինչպէս չի լսել անոր, Գարատաղ տուփին մը չէ՛ ինքնին բարենորոգումներու մերժումը և պատերազմի որդեգրումը այս երկրին համար, զոր կուզեն թրմը կահարել երկրին է՛ն կարծամիտ մտաւորականութիւնները, է՛ն նեղամիտ կուսակցականները՝ ամենէն պզգայն ժամուրդ ալ իրենց օժանդակ ունենալով:

Այս երկրորդ խեղդուեցաւ ու կործանեցաւ հիմն ի վեր, անտարբեր զէպի շարադան մղուեցան առաջնորդը ուղղորդներ անգուսպ պահանջներէն, որոնք հիմա

ալ պատերազմ կուզեն եղեր, երբ այս ժողովուրդներուն վրայ ալ ոտքի կանգնելու չափ ուժ ու կարողութիւն չի թողնուի: Հիմա դարձեալ իրենք են որ այս ժողովուրդներուն հրապարակներու վրայ քաշել կը հրահրեն և գահավէժներու եղը ու տուտել, պար բռնել, կայտուել ու կաքաւել կը թմրեցանք բարձրագոյն և արեւմտեան խեղդումը խեղդումը մը ձեռքնեցող իրենց ներքինեան անարտա անարկութեան վրայ երբ ամբողջ թուրքիան բռնկած կայրի կրակներու մէջ, զորս իրենք վառեցին և հիմա ո՛չ միայն մարկու համար ջուրն է որ կը խնայեն, այլ բողոքներու վրայ իւր կ'առնէ կարծես առիթ բուռն ընելու համար իրենց հրահրութեան արհեստին բոլոր հնարքները:

Պատերազմ, Հիմա պատերազմ թող ընեն, վաղը խաղաղութիւնը աւերակներու և անարկութեան վրայ թագաւորեցնելու համար:

ԱՎԼՈ

ՀԱՅԵՆԻՒՆ ՄԷՁ

Պատերազմի արհաւիրքը կ'անսնի, տիրող կնճռոտութիւնները հարկել անկարելի եղաւ, Պաշտանեան տնտեսութիւններն անյող զոյ մնացին, ձեռքացած եւրոպայ չկրցաւ խօսքը քաղցեցնել...:

Եթէ հաւատարմութեան վերջին հեռագրիներուն արիւն ծարաւը պիտի յաղթանալէ:

Հինգ մեծ տնտեսութեանց մետասաներու ժամու համաձայնութիւն ու դիտումը ապագային պիտի ըլլայ, իսկ վերջին լուրերը Ռուսիոյ ու Աւստրո-Հունգարիոյ յանկարծական գոտութեան, վերջին հարուածը կուտայ եւրոպեան համարաշխուքեան ու սկսուելու վրայ եղող պատերազմին բնոյթը կ'փոխէ:

Նոյն իսկ եթէ պատերազմն անխուսափելի դառնայ վախ չկայ որ ընդհանրապէս ու տեղայն վրայ պիտի սահմանափակուի, ըսած էր Ռուսիոյ Արտաքին գործոց նախարար Բարիկ գտնուած պահուն, այժմ ալ նոյն կարծեքը ունի՝ արդեօք Մ. Սաղոմոն...:

Արդէն Պաշտանեան պատերազմին թուր մը դնելու համար եթէ աշխատեցաւ եւրոպայ ի շահ իր ապագայ շահուցանկատումէն առաջնորդուած էր, եթէ իրեն համար միտապար կերպարանքի մը մէջ վերջ ի վերջոյ ձուլուին երկուքը չունենաւ, փոքրիկ մասն անգամ չպիտի շարժէր:

Արդ՝ այժմ որ ապագայի այդ վտանգի հետանկարն կ'ընդունի յանկարծ, ինչ կ'իտի հիարդեք ձեռքացած եւրոպայն ու ինչ կ'իտի մեր տարաբարեւ թուրք հայրենականութեանը արիւնք թուրք ոյժով պատերազմ կ'աղաղակեն ու կ'երթան ի: Դուռ ապակիներ կտրելու, ինչպէս իրենց հայրենասիրական առիթներն...:

Ստարին միջամտութիւնը չենք ուզեր, այո՛, ճիշտ է պէտք չէ՛ ուզենք, բայց օտարին բարեկամական ու խաղաղ միջամտութիւն երբեք չվիրտուրեր մեր արժանապատուութեան զգացումը, այս գիտնալու էինք:

Այսօր Աւստրիա կ'սկսի գլխուրդ, Ռուսիա նմանապէս, Ռուսաստան ալ անգործ չմնալ, ո՛ր պիտի երթայ վախճան: Եթէ ընդհանուր պատերազմ մը ծագի, եւրոպայ մտահոգ է, ու ամեն ճիշդ կ'սկսի Աւստրիական ու Ռուսական շահերը հաշտեցնելու, ի վնաս մեզի, չմոռնալ, մինչդեռ ի շահ մեզի էր երբ համախորհուրդ դիտում մը կ'ընէին անգեալ շարժումն մէջ:

ու մենք՝ պատերազմ կուզենք, կ'աղաղակէինք...:

Հիմա ալ պիտի պոռա՞նք թէ կուզենք, անհաւանական չէ, որովհետեւ ինքնադիտակցութիւնը բաժնը չունինք ու չի պիտի ունենանք և ինչպէս ունենանք երբ բարենորոգումներու վրայ խօսք դարձած տեսն խելագարներու պէս, մեր ամենէն խելագարներէն սկսեալ, չղազողութեան մը կ'ենթարկուինք, որու մէջ ո՛չ տրամաբանութիւն կայ, ոչ ալ գիտակից ոգի...:

Պատերազմ չէ՛, առ քեզի պատերազմ...:

ԵՍ

ՏԵՂԱԿԱՆ ՄԱՄՈՒԼ

ԵՐՐՈՊԱ ԵՒ ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ

«Նէա Զմիռնի» իր Կ. Պոլսոյ թղթակցէն հետագայ նամակն ստացած է. —

Պուլկարիա, Սօֆիա, Կէնօֆ, Ֆէրտի-նան, Պուլկարական զօրք, Տասն օրէ ի վեր այս ամէն բառերը կը կրկնուին ու բոլոր եւրոպացիներուն ու թուրքերուն բերնին ծամոց եղած են: Համապալքան գիտակցութեան պարագայիսը, հոգին, ջիւղերը Պուլկարիան կը համարուի: Այսօր առնուազն եւրոպական քսան գանգաւ լրագիրներ կարդային: Հնէ Պուլկարական զօրք, թագաւորին, պատերազմատէր պոթկուսին, երկրին կենսունակութեան մասին գովեստներու, ներքոյնքու և ցեղին աշխույժ մասին երկեղներու չհանգիսեցայ: Պէտք չէ ինչ ինչ ճշմարտութիւններ ծածկուին: Եթէ եւրոպան Պուլկարական կազմին մէջ գիտնորական իսկական ոյժ չունենէր, այսօր նոյն իսկ ամենանուստ թշնամանքները չպիտի զուլանար: «Պուլկարական յանգնութիւնը վատահամբուելու համար»:

Երեւակայեցէք Պուլկարիան եւրոպական խաղաղութեան սպառնացող երկրորդ մը կը նկատուի և եւրոպայ չի քաշուիր այս սպառնալիքները Պուլկարիոյ ոյժի: Նկատմամբ յարգանք ցոյց տուող պատշաճ խօսքերով յաւանք բերել:

Այ մէկ թշնամութեան, ոչ մէկ նուստապետ և ոչ մէկ սպառնալիք:

Արեւմուտը կրակոտ ժողովուրդի մը ոյժը, կենսունակութիւնն ու ջիւղերը կը յարգէ: «Պուլկարիան» չուրջ սպառնալիքներ չեն յուսիր: Ամենէն արհամարհելի մտածումներն անգամ չեն դատաւարներ: Պուլկարական ոյժն յարգուած է: Զինուց բազմը չվիրտուր, ոչ գիտէ թէ պատերազմի մը կ'ընէ ինչ կ'ըլլայ: Սակայն դարմանալ պէտք չէ սա իրողութեան վրայ որ, այժմ հակառակէն անգամ շարահարհաւոր:

Եթէ Լէրնէսը ժողով կը գոչէ. «Այս օրուան հրատապ կացութեան մէջ Պուլկարն համապալքան գաշտակցութեան մեծագոյն արտադրել է, ամբողջ ուղադրութիւնն զէպի Սօֆիա, միայն հոն դարձնենք», ժողով կը խորհի որ ամէն բան Պուլկարիայէն կախում ունի: «Թան» ալ խաղաղ ըլլալ իրենց Սօֆիա այցելելով յապալ կը կրթի Պուլկար ժողովուրդին տիրական բարգաւաճումին տոյն զոր անհաւանքի կը նկատէ:

Զօրապետ Նիքիֆորօֆ բան է. «Մենք պուլկարներու գիտենք որ պատերազմին բոլոր ծանրութիւնը մենք պիտի կրենք» 30 տարի ի վեր մեր զօրքն իր այսօրուան զիւրքին հասցնելու համար կաշառտինք, այս պատմագուստ այսօր պուլկար զօրքն անտանձ է և կուզէ թուրքին հետ չափաւոր, զխենք որ այս թշնամին ահարկու է, բայց չենք վախնար»:

Ներքիֆորմ (յաղթական) — արդեօք այս անունը ձևակապողական նշանակություն ունի մեր ունի — իբրև զինուորական խոսք է։ Միթե վերջերս անոթ պաշտոնակիցը, Պա- տերազական նախարար Նազըմ փաշա ևս զինքն ողջունող քանի մը սպաներու չըսաւ։

— Հետեւե՛րիդ առէք ձեր ծանրագին հագուստները, վասն զի Սօֆիա հասնել- նուզ՝ պէտք պիտի ունենանք տնոնց։

Զորապետները միշտ զինուորի պէս կը խօսին, սակայն զօրապետներու յայտա- րարութիւնները չեն որ Արեւմուտքի հայ- եացիները Պուլկարի վրայ կը կեդրոնա- ցեն։ Եւրպայի խորունկ համոզումն այն է թէ Պուլկարի 30 տարիէ ի վեր զին- ւորապէս աշխատած է և թէ այսօր կրնայ Ուիլսոն։

Մարտի Ուիլսոն «էքօ տը Բարի»-ի մէջ կը գրէ. «Աթէնքի մէջ ոչ մէկ խանդավա- րութիւն կը տիրէ։ Պեկրատի մէջ ալ մեծ խանդավառութիւն մը չի նշմարուիր, բայց ահաւասիկ Պուլկարի որ կազմ ու պատրաստ է »

Չեմ գիտեր թէ Բարիգեան հրապարա- կագիրն անխառն չըլլար Յունաստանն արտաքին կարգի խանդավառութիւնն չը գոյութեան համար, բայց ոչ ոք չի կրնար զինքը զատապարտել Պուլկարի յուզու- մի մասին յայտնած կարծիքին համար։

«Մարտի»-ն ալ ըսած է թէ համապա- քան զինակցութեան մէջ առաջին տեղը կը գրաւէ Պուլկարի, Այս կարծիքն ինչո՞ւ նաեւ են նաեւ գերմանական և անգլիական թերթերը։ Ֆէրտինանտ, Սօֆիա, Կէչիֆ պուլկարական զօրք։ Վասն զի այս բառերն եւրոպական լեզուի մէջ կը նշանակեն կամք, կեանք, կրօնիկ, չի՞ղ։

Ասիկա, զժողովրդար, իր ոչ ճշմար- տութիւնն է։ Հաւանական է անակնկալ- ներ ունենան, շատ անգամ ամենախելա- ցի, ամենախոր, ամենագիտուն խորհոյ- ները կը սխալին իրենց հայեւներուն մէջ, Բայց ի՞նչ կ'ընէ ա կէ։

Եւրոպա այսօր իշխանութիւնը Սօֆիա- յի կուտայ։ Սակայն ստոր որ և է նա խանձ չի մտնիր։ 300,000 զօրքը մեծ փառաբանութիւն ունի։ Պուլկարական սահմանադրութեան վրայ ռազմավարքի մեծ քանակութիւն մը կայ։ Ասիկա է ներկան, ապագան զիւրազնութիւններու կը վերաբերի։

ԹԵՄԱԿԱՆ ԱՐՁԱԳԱՆԳ

Մանիսա, 1 Հոկտ. 1912

Ամսոյս 27ին ուրբաթ օր ուշ ստին զաւառակներէն քաղաքս հասած զանա- զան զինուորներու մէջ գտնուած 12 հայ և 3 Յուն զինուորներ նոյն իրիկունը գի- չերկու տեղ չի կրնալ գտնուիլ։ Ըստ որում բոլոր պահուիները և իջանները լեցած են այս օրերս, Հայ զինուորները զաղափարը կուենան Հայոց եկեղեցին զիմը, որոց կընկերական նաև Յոյները։

“ԳԱՇԽՆԵՐ”-Ի ԹԵՐԹՈՆԵ

[13]

ՄԻՇԷԼ ԶԷՎԱՔՕ

ԲԱՐՏԱՆԵԱՆՆԵՐԸ

Ը.

ԲԱՐԻՋԻ ԶԱՄԲԱՆ

Շագանակներու անտառին մէջ, բարձրաբերձ ծառերուն տակ, Մոսկովսկի սիւն հովտին վրայ արդէն գիշերային մը- թութիւնը կ'իջնէ։ Հանրէ՛ արտասանել յետոյ ահաւոր ամբաստանութիւնը, որուն մէջ ինքզինքը կը միողորմէ՛ր լաւագոյն կերպով ի կորուստ մասնելու համար ժամը, անյաբար զիտեց իր եղբայրը։ Տեսաւ միայն տնոր դեղնաշուրթ զէմը որուն խօյ նայուածքէն փայլակներ կար- ձակուէին։

Հանրի հայոյնաքներու, նախատինք- ներու կըսպասէր։

Յանկարծ թեթեւ մը ձողացաւ։ Յրան- ստի ձեռքը իր ուսին վրայ իջած էր։ Եւ Յրանստեա կ'ըսէր։

— Հիմայ պիտի մեռնիս։

Հանրի գերմարդկային հիգով մը մը- րանստեա ինքնուրու սեղմուէն ազատեց

երբ խմորին էկեղեցի կը գիտնէ քաղա- քիս միակ քահանայն Արք. Տէր Արք. Պաշտօնէն իսկոյն կը զիմուորէ անոնց և բարի գալուստ մաղկելով կընդունի և յամենայն կը հանգ տալով և կը կերակրէ և եկեղեցապատկոյն մասնաւոր յարկի մը մէջ կը տեղափոխէ և այն գիշեր հոս կանա- ցընեն։ առտու երբ կեղեցի Տէր Հայրը նորէն զինուորներու գիւղիով կը կանչէ զանոնք եկեղեցի և լաւ խրատական մը կը խօսի, կը զօտապնդէ անոնք անվեր- կերպի կուտելու հայրենիքի թշնամեաց գէմ, կը յորդորէ բարեկարգ զինուոր ըլ- լալ իրենց պետերուն որ մեծ յոյս ունին յայնժամ յայնժամ վրայ քանի որ իրաւունքի համար է որ կուտելու կերթան և յետոյ ամենքը խոստովանեցնելով կը հաղորդէ։

Ձինքները ունենք ալ առանց բա- ցառութեան ծայր աստիճանի ուրախ՝ կը հիանան իրենց եղան ընդունելութեան և Գահանային կողմէ եղած կատարեալ պար- տականութեան, կը քաջանան մանաւանդ քահանային աշխոյժութեան և նկարագրին նա խնամաւոր իր ուստին և պետու- թեան հանդէպ քահանային ունեցած հա- ւատարմութեան վրայ և չաքա՛ծ օր կը մեկնին յայտնելով անհուն շնորհակալու- թիւն, խորին տպաւորութեան տակ։ Պատիւ այս տեսակ քահանայ Հայրերու։

ԴԻՏՈՂ.

ՀԱՆՆԵԼՈՒԿ ՄԸ

Ճշմարտութեան խնդիրը մը՝ զոր պիտի դիմ- ունարանք իւր լուծիլ նոյնիսկ մեր «Գիտա- կից» Տեղեկները։

«Հ. Յ. Գահանայութիւնը և զ'մուղղեր է Պաշտօնի և Փոքր Աստուծոյ ժողովուրդնե- րուն՝ զանոնք պատերազմին գէմ կենալ հրաւիրելով»։ (Տես թերթները)։

Նոյն Կուսակցութիւնը կոչ կ'ուզէ ստորագրած միջոցներու մէջ, ի կ. Պոլիս իր հին ձեռնառններէն Տօրթ. Փաշա- եանի և յիշմիր նորոնձայ Բեկեր Վ. Պարտիզանական օրհնեալ բերաններով ժողովուրդը պատերազմի մղելով։ (Տես ի- րականութիւնը)։

Կ'երեւի թէ Գահանայութիւնը իր շատ մը բարեմասնութիւններուն վրայ, ունի նաև երկու գիտական բերաններ, որոնց- մէ մին ըստ ֆիզիկի դրական է ու միւսը՝ միտական։ Մի՛ զարմանաք ու բացա- գաւէ՛ք. «Պու նէ բէհրիգ» պու նէ լաֆա- նա թուրքուստ։ Մարդիկը սկզբունքի տէր են և սկզբունքային հարցերի շուրջ կարծիքները ըստ շինքի երկուքի կը բաժ- նուին Անհատական և Հասարակական (Տես Մապլլարի, բարձրագոյն դասընթացք, Յօդ. Թ.)։

Հաննելին կէսը լուծեցի, մնացած կէսին լուծումը «Ջեռնաա Շարքերին» կը ձգեմ։

ԽՈՐԷՆ Ե. Բ. ՓԱՓԱԶԵԱՆ

Ինքզինքը և դէպի ետ նետուեցաւ։ Միևնոյն վայրկեանին իր սուրը քաշեց և պաշտպանողական դիրք մը առաւ։

— Ըսել կուզէք, եղբայր իմ, թէ մեր երկուքէն մէկը պէտք է մեռնի։

— Կրնեմ թէ դուք հիմայ պիտի մեռ- նի՛ք, կրկնեց Յրանստեա։

Եւ իր ձայնը ա՛յնքան սառուցիկ, ա՛յնքան անյողդողդ էր որ մահուան չուսկին կը նմանէր, և որմէ Հանրի դան- դաչեց իր սրունքներուն վրայ։

Յրանստեա՛ յամր շարժուածով մը և առանց ահապարանքի՝ սուրը քաշեց պատանակէն...

Վայրկեան մը ետքը նրկու եղբայրնե- րը դէմ առ դէմ կը գտնուէին, սուրերին խաչաձեւած, աչք աչքի մէջ։ Եւ տեսակ մը շիկերէներու յատուկ այս փայլակա- ցայտ նայուածքներուն մէջ ատելութեան և յուսահատութեան մոլեգին բախում մը կայ։

Դիւրեային խոր մթութիւն մը կտի- ընէր։

Երկու եղբայրները հազիւ իրար կտես- նէին։ Բայց իրարու միտք կ'ուղեւորէին, եւ իրենց աչքերուն փայլը կ'առաջնորդէր իրենց։

Տարօրինակ և գրեթէ զարմանահրաշ բան։ Միևնոյն Հանրի բոլորովին մահա-

Ազգային Անտոյսը

ԻՆՏԵՐ

Ազգ. վարժարանաց Տիկանց Խնա- մակալութիւնը Երկուշաբթի օր նիստ գումարեալ Պաշտօնէան մասնապարտէղին մէջ ի ներկայութեան Ազն. Տիկանց Ս. Թ. Սպարթապ. Ա. Կ. Արապեան, Մ. Հ. Մատանեան, Ա. Մարկոսեան, Ս. Մ. Անանեան, և Հ. Գ. Փափազեան և զբաղեցաւ զպրօգական ընթացիկ գործե- րու կ'արգադրութեամբ։ Որպէս եղաւ յա- ջորդ նիստը ընկ յառաջիկայ երկուշաբ- Թի օր Հոկտեմբերաց վարժարանին մէջ։

— Քաղաքիս ազնիւ ազգայիններէն Մարգարէ Լ. Միրզաեան, որ չորս 15 տարեկան է ի վեր Հոպէնիստան հաստատ ուած և հոն վաճառականութեան մէջ փայլուն զեբքի մը տիրացած է. քանի- օրէ ի վեր Իզմիր եկած ըլլալով, երէկ այցելեց Առաջնորդ Ս. Հօր։ Մարգարէ Լ. Միրզաեան ընդարձակ տեղեկութիւններ տուաւ Հոպէնիստանի կեանքին և ի մաս նաւորի հոն հաստատուած հայերու մա- սին, որոնց մեջնքն ալ կրցած են բա- ւական լաւ դիրքերու տիրանալ։ Միրզա- եան Լ. Մ. Մարգարէ վարժարանի նախ- կին յաշնոյակ աշակերտներէն, ըլլալով, փափաք յայտնեց Մարգարէ վարժա- րանին նուէր մը ընել և Առաջնորդ Ս. Հօր յանձնեց 400 ֆրանք մասնաւորա- բար մարզանքի գործիքներ և կազմա- րեց զնկու համար։ Առաջնորդ Ս. Հայ- րը խորին շնորհակալութեամբ ընդունեց այս կարեւոր նուէրը։ Մարգարէ Լ. Միր- զաեան ընկերակցութեամբ մարզանքի ու- սուցիչ Պետրոս Լ. Մէլիքեանի և Տօրթէ Բարունակեան Լ. Մ. այցելեց Մարգարէ վարժարանը և տիրող կանոնաւորութեան համար մեծապէս գահուստութիւն յայտ- նեց։

— Հարստահարութեանց յանձնաժողովը երէկ երեկոյ նիստ գումարեց նախագա- հութեամբ Առաջնորդ Ս. Հօր և ի ներ- կայութեան Տ. Խ. Ի. և Տ. Դ. Եւսոյ քա- հանայից, և Յա՛ւոր Հ. Երկնց և Սերովբէ Դաւիթեան Լ. Մ. Մ. Մանաժողովը երկար և լուրջ իւր ըրդակցութիւններ կատարեց հայկական գաւառներու մէջ շարունակ տեղի ունեցող սպանութիւն- ներու և թաղանքի միջոցներու մասին և օ- րոյնց կրկին նիստ գումարել յառաջիկայ Ուրբաթ երեկոյ Յանձնաժողովը մտադը- րած է քանի մը նիստերու մէջ խորհրդ- դակցութիւնները լրացնելով լուրջ տեղե- կագիր մը պատրաստել։

— Աքսարէն նամակայ ք. մը շատ տը- խուր գոյներով կը ներկայանայ տեղեյն եկեղեցական և կրթական գործերը։ Եկե- ղեցին դպիւր, լուսարար կտուր չիկայ, և քահանան առանձին ստիպուած է ամէն ինչ ըլլալ։ Ապրուստի միջոցներէ զուրկ հազիւ կրնայ ապրիլ և գրիթէ ցնցոտիի։

մարտով զբաղած՝ իո սուրը կը խաղցնէր, անակնկալ հարուածներ տալ կը փորձէր և նոյն իսկ մէկ երկու անգամ ստալ կը նետուէր ու կը մօտենար, Յրանստեա կարծես կոխէր բացակայ էր։ Իր բողբու- կը և իր աչքերը՝ երկարամիայ սովորու- թեան բերմամբ՝ կը կատարէին իր սու- րը։ Բայց ինք կը խորհէր և ինչ որ կը խորհէր՝ իրաւամբ սոսկալի էր։

— Այսպէս, իմ եղբայրս է։ Ձէի կար- ձեր որ եղբորմէ մը մասնուած ըլլալուն համար այս աստիճան պիտի առաւապի։ Կերակակի թէ այս կնոջ անհուատար- մութիւնը իր վերջին սահմաններուն տա- րած էր իմ յուսահատութիւնս... Լա՛ւ, ևրիմն, ո՛չ, ինչի կ'իմար ճանչնալ այս հրէշային արարքին հեգեմակը, սիրահա- րին անունը։ Ինչո՞ւ համար քիչ մը ա- ռա՞յ չի մեռայ։ Ինչո՞ւ համար լեզուս չի քաշեցի չի փրցուցի՝ փոխանակ այս ա- նունը հարցնելու... Պիտի սպաննեմ հի- մայ գինը... Լա՛ւ, բայց ես, եթէ կա- րենամ ապրիլ, ո՞վ պիտի բուժէ զիս այն զարչիկ տառապանքէն զոր պիտի կրեմ՝ գիտնալով թէ զիս մատնողը եղբայրս էր...

Հանրի առաջ նետուեցաւ, իր սուրը թեթեւ մը զպաւ Յրանստեաի կողորդին, արիւնի կ'աթիլ մը երեցաւ...

րով կը պոտի։ Վարժապետը, կուսակցա- կան երիտասարդ մը, տղաքը կ'արգիլէ և կեղեցի երթալէ և պատարանի տունն և կեղեցւոյ կից սենեակին մէջ ջուրեղ կը զարնէ։ Եւ մտաւորաբար այս տխուր վիճա- կին վրայ Առաջնորդ Ս. Հօր ուշադրու- թիւնը կը հրաւիրէ։

— Պոլսահայ վերջին թերթերը ուրա- խառիթ լուր մը կը բերեն Իզմիրի և ամ- բողջ հայութեան հանրաժանութիւնը երգիծա- բան-գրողներ Տիար Յարութիւն Արիփարի ապաքինման մասին, որ ինչպէս զիտենք զժողով հիւանդութեան մը երթակայ եւ զամ և բաւականէն աւելի լուրջ մտահո- գութեան ենթակած էր իր բարեկամին։ Ընդ ու համաքաղաքացիները իր երկուքէ աւելի ամիսներ Պուլկարական հիւանդա- նոցին մէջ անսպասելի և անտանելի ցա- ւի մը տապալանները կրելով։

Ուրախ ենք, և մեզի հետ հաւատա- րապէս վստահ ենք որ մեր ուրախու- թիւնը պիտի բաժնեն մեր ընթերցողնե- րին ու Արիփարի բողբաթի բարեկամին։ Ըր, լսելով անոր ապաքինման այս լուրը։ Կը խնդրէ թէ մեր անուանի քաղա- քացին Պուլկարական հիւանդանոցը թող- լով արդէն իր ընակ բանը վերադարձած է և ի մօտոյ պիտի վերսկսի Պատրիար- քարանին մէջ իր ունեցած պաշտօնին կի- րարութեան ձեռնարկել։ Կատարեալ ա- պաքինում կը մտղմենք մեր բարեկամին և ի դիմաց Իզմիրի հայութեան մեր լսել- դակցութիւնները կ'ուղղենք իրեն։

ՏԵՂԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՌՈՂՋԱՊԱՆԱԿԱՆ վարչութիւնը պաշ- տօնական չըջաբերականով մը կը ծանու- ցանէ հասարակութեան թէ՛ բոլոր վար- ժարաններու տնօրէնները, ծնողքները, վաճառատանց ներկայացուցիչները, պաշ- տօնատուներու վարիչները և առհասա- րակ ամէն անոնք որ իրենց ձեռքին տակ ուրիշները վարչութիւն կոչուած են, կար- տաւոր են ըստ տեղեկագրական կանո- նագրի պարտաւորել կերպով հակել և պարտադրել իրենց երթականներու պատ- ուաստի մասին բոլոր կանխահոգ միջոց- ները ձեռք առնելով։ Իւրաքանչիւր քա- ղաքացի պարտի հինգ տարին անգամ մը պատուաստել և առ այդ իր ձեռքը ունե- նալ պատուաստի հաստատուող վկայական։ Զանեցողները և ստոյգապահիկ վարչու- թեան այս գիկայը անսպասելով անհոգ գտնուողները այս մասին կանխապահմա- ուած պատժական օրէնքին պիտի ենթար- կուին։

ԳԱՂԱԿԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆԸ գրով մը կը հաղորդէ մեզի թէ այն բազմաթիւ մուշ- թանքներ, քահանաները և իմամները, որոնք ընտրուեցան սրբազրուած ցանկե- րը տակաւին չեն ներկայացուցած քա- ղաքապետութեան, կը հրաւիրուին մինչև Հոկտ. 3/16 ներկայացնել, Հակառակ պա-

Եւ յամբողջ գաղափարներու չըլլում մը տեղի ունեցաւ Յրանստեաի մաքին մէջ։

Յամբողջ կրօնը, որովհետեւ այս վայրկեանին մէջ՝ երկվայրկեանները ժա- մերու պէս էին։

Եկուս վայրկեան մը ուր այլ ևս Հան- րի աչքերէն զատ ուրիշ բան չէր տեսնուի։ Մտաւոր. — Թերեւ ջանաց մոռնալ. — Թէ անկա իր եղբայրն էր։ Այլ ևս ժանի սիրահարին առջև գտնուած ըլլալու տը- պաւորութիւնը միայն ունեցաւ։

Ասիկա շատ յստակ և շատ զօրաւոր դարձաւ։

Այն ատեն տեսակ մը մտնելու գոռա՞ իր կուրծքին մէջ։ Աւելի քաջա՞ծ կերպով սեղմեց իր սուրը և երեք յաջորդական կարճ ու արագ քայլերով՝ առաջ քալեց։ Երկու սուրերը իրար խաչաձեւեցին շատ մօտէն։ Կոխը սկսաւ կուրծք կուրծքի։

Մէկ երկու երկվայրկեան՝ սուրերու չկա- հիւնը, երկու շնչառութիւններու խոպոտ չուելը միայն լուսեցաւ յետոյ կարճ հայ- հոյանք մը թռաւ։ Հանրի բերնէն, որուն յաջորդեց դարձեալ կարճատև լուսութիւն մը... և ապա, յանկարծ, հառաչ մը, ճիշ մը, անուշ զանգուածի մը պէս ին- նոց մարմինի մը խուլ ու ծանր աղմու-

ՎԵՐԶԻՆ ԺԱՄ

բազային իրենք պատասխանատու պիտի
բռնուին :

Այլ Զի օր Քարափի վրայ Պոտախէսի
սըճարանէն, հրդեհն մը սկզբնաւորութիւնը
ճնունդ առաւ թէն, բայց չնորհեւ ջր-
հանկիրներու փութկոտութեան կրակը իր
սկզբնաւորութեան մէջ կարելի եղաւ խեղ-
ղել:— Երէկ նայեալս ուրիշ հրդեհն մը
առջև տեսնեցաւ Փաբրո-Նանօի մօտ գըլը
խարկավաճառի մը փառնութիւն սկիզբ ա-
ռած:

ԵՐԷԿ ԼԳԱՐԻՐ ԾՈՒԽՈՐԴՆ ԺԱՆՈՂ ԳԵՐ.
ՃԱՆԱԿԱՆ ԴԱՌՈՒ ՈՐ ՃԱՄԲՐՈՂՆԵՐՐ ԿՐ
ԱԿԱՍԵՆԻ ԹԸ ՃԱՄԲԱՆ ԵՂԱՐՈՆԻՍ Ի ԼՆԿ-
ՐՁԴՆԻՍԻ ԺԻՎԵ ԿԱՂԻԿԱԾ ԵՆ ԽՈՒԼԱԿԱՆ
4 ՂՐԱԿԱՆՈՒԹԻ Ի 8 ԹՐՈՒԹԻՐԱՆԱԿԱԹԻ Ե ՈՒ-
ՆՈՑՄԸ ԽՈՂ ՍՐԿՈՒԹԱՆԻ ԿՆԹԱՐԿՈՒՄԱԾ ԵՆ Ի

ԻՏԼԻՒԿԱՍԻՆ նաւերու այ, հրետմին
վրայ Համիտիէ Ընկերութեան չափհաւե-
րը իրենց Ուրլայի և Քարապուրուհի/ Եր-
թեկիր դադրեցուցին:

Երկէ առաւօտ մեր հաւահանգիստը
խորսխած ամերիկեան ընկերութեան
«Նիւ Եօք» և «Մլորիտա» և եղիպտոս-
կան «Ասուան» շոգենաւերը մօշալի սօս-
19 թորփիւհահաւածի, 7 զրահադրի և
զինուորներով լեցուն փոխադրանաւի հան-
դիպած են: Բիտի և Չէլիէի միջև ալ ե-
րեքեր են անոնք:

ԱՌՋԻ օրուրնէ սկսեալ անցագրատալ
 աստիկանութիւնը սկսած է մեկնող ՀԻ,
 չէնելէն թէմէղդիւի տուրք գանձել:

ԽՕՐՕԶՔԷՕՅԻ ՎԷՉ ԳԷՌԳ ԴԷԿԷ
ՕՂԼԵ ՂԷՆՔԻՆ ՆԵՄ՝ Խաղացած ամեն լաւ
կարծ վերջինս կրակ առաւ և ձախ ոտ
քէն ծանրապէս վիրաւորուեցաւ :

Ա. ԶԴ

Գարաթաշի Վարդգեսեան Մարմն
Ակումբի վարչութիւնն՝ Առանձնօրիկ Սինէ
ժայի Տիրոջ հետ պայմանագրորակելով՝ սո
վորականէն զեղջեալ գիներով տունի
շրջափութումն հանած է, Հաճոյքի նր
պատաւոր առիթ մը անուանակի՝ Սինէ
ժայի Սիրաշարեանուն, եթէ կուզեն նր
պատեւ միավանանակ թէ իրենց զգա
նին և թէ Ակումբիս :

Տնտեսական վնասով առ հասարակ
Դարաթաղցի հայորդիներէ և կողմ Դարա
թաղ նպարկնո. Պօզոս աղայէ :

Ակումբս հիմնած է նաև որսորդական
խումբ մը՝ որուն մասնակցիլ փափաքող
կրնան զիմել Ակումբիս՝ գրաւոր:

Վարդ . Մալմն . Ակումբի Վարչութիւն
(Կնիք)

F. BLACKLER